DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE

LONGÆVITATE EX MEDICINA,

Quam,

AUSPICE DEO PROPITIO,

Et Consensu atque Auctoritate Gratiosæ Facultatis Medicæ

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

PRÆSIDE

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

ACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD. NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

PRO LICENTIA

UMMISQVE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQVE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXVIII. D. ii OCTOBR.

PUBLICAE AC PLACIDAE ERUDITORUM VENTILATIONI SUBJICIET

RESPONDENS

ARNOLDUS FRIDERICUS Steinmeyer,

HERVORDIA-WESTPHALUS.

HALÆ MAGDEB. LITTERIS HENDELIANIS.

PRÆLOQUIUM.

Uicunque mortem fugiunt, morbos abhorreſcunt, ſanitatem quærunt & longam vitam deſiderant: illi etiam media & ſubſidia pro avertenda morte, præſervandis debellandisque morbis, confirmanda ſanitate & ſublevanda prolongandaque vita avido & calido appetunt affectu: & quoniam inter artes naturales præcipue Medicina inclaruit, quæ quadantenus huic deſiderio ſatisfacere poteſt, ita evenit, ut qui vitam amant & juxta *Senecam Lib. 2. natur. quæſt. c. ult. tardius mori magni æſtimant*, illi etiam medicam artem concelebrent; hinc *Medicus naturæ miniſter* vocatur a *Galeno in Lib. num ars tuendæ ſanitatis ad medicinam, an gymnaſticam ſpectet c. 26.* ſicut de medicis teſtimonium perhibetur, quod *ſalutis hominum curam agant l. 1. §. 1. ff. de extraord. cognit.* quid quod *Plinius lib. 29. c. 1.*

Medicum imperatorem vitæ nostræ appellat: quam ob rem plurimi homines in sanitatis & vitæ periculis ad Medicinam, velut ad sacram confugiunt anchoram: neque tantum in periculoso corporis statu opem a Medico quærunt, sed etiam omni tempore accepta & probata consilia atque auxilia expetunt, quo ad longiorem vitam pertingant; hinc cum Socrate Æsculapio Gallum spondent, si ad exoptatam Longævitatem pervenerint: quare *Isidorus Pelusianus lib. 2. ep. 188. malum illum* pronunciat, *medicum*, qui *nec sano & incolumi ad præcavendum morbum, adjumentum ullum porrigit, nec ægrotare incipienti, aliquid quo morbum propulset, dicit aut facit, corrupto autem atque ita affecto, ut nulla ratione curari possit, innumera præscribit remedia:* sicut etiam turpe est de medico dicere, non putaram, quando ex imperitia vitæ brevitatem provocavit & acceleravit, prout *Livius* de *Scipione Africano* refert, quod dixerit: *turpe est in re militari dicere: Non putaram:* quam ob rem etiam declaratur in *l. 6.* §. 7. *ff. de offic. præsid. & l. 8. ff. ad L. Aquil. sicuti medico imputari eventus mortalitatis haud debet, ita quod per imperitiam commisit, imputari ei debet:* Interea etiam alii sunt, qui ex Stoicorum mente & juxta illorum sensum vitam quidem mediocriter æstimant, attamen minus benevole de medicina judicant, velut *Quintilianus in declamationibus* eloquitur: *Fato vivimus, languemus & morimur; Medicina quid præstat?* & *Martialis lib. 2.* præcipit: *quid tibi cum Medicis! dimitte Machaonas omnes:* quemadmodum *Pausanias medico ipsum visitanti ac interroganti, nihil habes mali? respondit, id fit, quia te medico non utor conf. Casp. Rejesius*

us in Camp. Elyſ. juc. qu. 8. cui titulus, *Vitæ præfixus a Deo, terminus an medicinæ neceſſitatem excludat?* & quamvis a medicis imperitis non vitæ tutela, ſed deſtructio expectanda eſt, tamen talis macula haud promiſcue arti Medicæ inurenda erit, quare *Plinius* exclamat *l. c. in hac ſola ſcientiarum evenit, ut cuique medicum ſe profeſſo credatur ſtatim, cum ſit periculum in nullo mendacio majus;* ita etiam *Seneca* profitetur *in lib. de Ira c. 6. medici quibus non potuerunt largiri vitam, facile exitum præſtant:* quam ob rem contra imperitiam medicam *Rejeſius qu. 6.* cum affectu diſſerit; ſiquidem nec impoſſibile, nec inauditum, nec plane rarum exiſtit, ut vires naturales, ad vitam longam acquirendam præſtantes & ſufficientes per imperitiam artis deſtruantur & loco Longævitatis, brevitas vitæ ex Medicina veniat, ut de multis valeat, quod de *Cæſare Hadriano* commemoratur, cujus monumento inſcriptum eſt, illum *turba Medicorum periiſſe, vid. Plinius l. c.* huc ſpectat, quod *Cicero in Lib. de fato* eloquitur: *ſi fatum tibi eſt ex hoc morbo convaleſcere, ſive medicum adhibueris, ſive non, convaleſces; ſi fatum eſt, non convaleſcere, ſive adhibeas, ſive non, non convaleſces; medicum ergo adhibere quid attinet?* Interim *Gratianus l. 23. qu. 4. ff.* judicat: *quamvis ſciamus neminem ultra terminum victurum, omnibus tamen languentibus non incongrue medemur,* eo etiam prædicti *Rejeſii qu. 18.* conatus tendit, ut utilitatem & neceſſitatem Medicinæ pro vita & ſanitate confirmanda demonſtret, hinc *n. 5. & 6.* hoc judicium reliquæ deductioni & demonſtrationi præmittit; *confitemur inprimis Dei decreta, rata, firma, certa, infallibi-*

lia & inevitabilia; quod licet verissimum; asserere tamen aliqua conabimur, quibus & medicinæ necessitas minime contemnenda videatur & cum divina voluntate & stabilibus illius decretis medici opera minime pugnare, nec illis adversa esse, palam fiat ac manifestum. Quamvis vero Medicina ad morbos imminentes præservandos & præsentes expellendos admitti queat, tamen multi contra nexum sanitatis & medicinæ objicere possent, quod Medicus sanis non datus sit, sed ægris, quando vero sanitas mutabilis & vita fragilis est, tunc medici officium etiam existit, ut præsentem integram sanitatem & vitam tueatur, conservet & prolongare adjuvet; quo non modo salutaria consilia, sed & interdum plane congrua auxilia pertinent; quare interdum simplicia & vilioris qualitatis media satisfaciunt, sicut *Plato Lib. 5. de Republ.* elocutus est: *quando medicinis nullis indigent corpora, sed victus solum institutionem exigunt, viliorem medicum sufficere arbitramur; quando vero medicinis est agendum, scimus præstantiore medico quodam opus fore:* quod dicterium sub justa interpretatione nostris meditationibus accommodamus: Et si juxta *Senecam Ep. 70. non omni pretio vita emenda* est, ita in regno naturæ congrua utique media seligenda sunt, quæ vitæ naturali subveniunt; quemadmodum etiam varia subjecta naturalia ad corporis quotidianam sustentationem spectant, ita talia adhiberi debent, quæ cujusvis hominis personalibus circumstantiis & qualitatibus quadrant, unde longior vitæ animalis duratio expectari potest; inter hæc media & subsidia merito nonnulla subjecta

sub

ſub cenſuram veniunt, quæ vel exquiſite, vel quaſi medicamentoſam virtutem exſerunt, ut propterea œconomia vitalis e foro medico egregiam opem impetret: ob id præſenti conatu & Inaugurali Specimine cum Deo conſtituimus, ut LONGÆVITATEM EX MEDICINA brevi diſquiſitione & deductione explicemus, inſuperque indicemus, in quantum arti medicæ ſanitatem & vitam noſtram committere & concredere queamus. Huic labori ut Deus, qui author, conſervator & moderator vitæ noſtræ eſt, gratia ſua annuat, eſt quod devotiſſime flagitamus.

§. I.

QUod vita *naturalis* ex *Medicina* emolumenta & *adjumenta* quædam impetret, non pauci *medicorum* ſunt, qui *affirmativo* inclaruere judicio; hinc merito *ſollicita* quæſtio inſtituitur, *an* etiam *vita* certis & congruis *conſiliis* & *auxiliis*, ex *Medicina* profluentibus, *confirmari* & *prolongari* queat, an *natura* in libero & *ſpontaneo* ſuo officio etiam *artis* concurſum & commercium perferat? deinde ſi hæc quæſtio *affirmativa* ſententia deciditur, iterum ſimili ſollicitudine quæritur, quænam *ſecura* probata & utilia talia ſint adminicula ex *Medicina* Longævitati promovendæ idonea & convenientia: quo loco mox reminiſcimur illius effati, quod *Acta Erud. Lipſ. An.* 1705. *Menſ. Januar. p.* 41. *ex Wilbelmi Temple opuſculis poſthumis* allegant: *Cuivis homini aut laborandum, aut jejunandum, aut medicina utendum, aut ægrotandum eſt*; ubi indirecte homini ad firmam ſanitatem & *longiorem* vitam, *exercitatio* corporis, *abſtinentia* aut *temperantia*, imo *reſtrictus* remediorum uſus

ſus commendatur: Dum vero præſenti themate inquirimus, an *Medicina* commercium habeat cum *Longævitate*, tunc in initio hujus disquiſitionis adſeveramus, quod ipſa *vita animalis* realis *Medicina* ſive Therapia exiſtat, id quod ſolidiſſima demonſtratione probavit *Illuſtris D. D. Stahlius in diſp. de Therapia ſani corporis*, hinc ad formam *durationis* corporis humani valde fragilis & *corruptibilis* pertinet, *utilium* cauſarum & ſubſtantiarum corpus noſtrum attingentium & intrantium juſtus *ſelectus*, digna præparatio, congrua retentio & *applicatio* & *inutilium* ac inimicarum conveniens *remotio*, ſic corpus noſtrum manet in ſalvo; qui proceſſus ſi diutius continuant, *longiorem* etiam corporis *durationem* complectuntur: ita *natura* humana *rite* ſuis officiis fungens, optimus eſt proprii ſui corporis *archiater*, a *DEO* neceſſaria *capacitate* & *virium* præſtantia inſtructus, quo *quotidiana* incommoda & detrimenta, corpori imminentia, avertat; hinc motus in juſto *gradu*, *ordine* & *tempore* adminiſtrare, partes *ſolidas* & *fluidas* in *debita* actione ſervare, nec non *heterogeneas* & mixtioni animali *pernicioſas* cauſas legitime *evacuare* & diſſipare debet: qui ipſe actus & proceſſus non alius, quam *Medicus* eſt, quem prudens artifex, ſi *rite* procedit curatiori ſtudio imitari debet, quoniam *corporis* curam per *divinam* inſtitutionem, nullum principium *melius* obſervare & tractare poteſt, quam ipſa illa *natura*: quare *Hippocrates lib.6. Epid. Sect. 5.* judicat, quod *natura ſit morborum medicatrix; quod inveniat ſibi ipſi vias & peragat quæ conveniunt* & *Valleriola lib. 2. obſ. 6.* ex eodem ferme ſenſu confitetur, *natura eſt, quæ ſanitatem in nobis tuetur & morbos pellit, ipſa ſibi vias invenit:* quando itaque *naturæ* ductum *ſequi* debemus, haud ſermo eſt de illius *erroneis* & pravis, ſed *bonis* ac convenientibus operationibus *conf. Diſp. Celeb. Dn. D. Stahlii de Naturæ erroribus medicis, de Miniſterio artis naturæ ſalutariter adhibendo; ut & D. D. Præſidis diſp. de moti-*

bus

bus naturæ, *cynosura medici*, *de Therapiæ spontaneæ observationis utilitate & necessitate in medicina Epist. de Naturæ & artis commercio therapevtico*, nec non in *Therapia medica* cap. *de spontanea morborum curatione Sect. 1. cap. 1. pag. 10.* quam ob rem interdum ars *succurrere* debet, quando *insolitæ* quædam *difficultates* etiam sub reliquo *sano*, prout *videtur*, corporis statu occurrunt, aut quando aliqualis minor *languor* & mitior *irregularitas* naturæ obvenit, unde *majus* detrimentum manifestius vitæ & sanitati *præjudiciosum* ortum trahere potest & non *raro* etiam *solet*, ut observatio *majoris* e *minori* malo medicis utplurimum *angorem* conciliet & peculiarem animadversionem facessat ac causetur: quamobrem œconomia *vitalis* haud ita *perfecta* & constans est, quin aliquando manuductionem & opitulationem ex artis medicæ capacitate & dexteritate admittat, imo postulet & *nonnunquam* sensibilius *urgeat*; quod adminiculum, si *opportuno* tempore denegatur, non vitæ *durationem*, sed *celeriorem* oppressionem & *extinctionem* promittit.

§. II.

Dum vero *quæstionem* illam *præsenti* labore ventilamus, an ex *Medicina* certa subsidia, pro *Longævitate* acquirenda, idonea speranda & alleganda veniant, tunc minime talia *obscura* arcana medica intelligimus, qualia *Rogerus Baconius in lib. de occidentibus senectutis & P. 5. in not. ad Baconis Epist. de Secret. nat. & art. c. 7. p. 77. præsumit*, *conf. Jonstonus tr. de constant. natur. propos. 5. art. 1. p. 47. Mart. Pansa de propag. vit. Part. theoret. gener. c. 4. n. 13. p. 34.* quasi *Patriarchæ singulare* secretum remedium ad *Longævitatem* proficuum sciverint & adhibuerint: sicuti *Paracelsus in lib. de vita long.* de Adamo refert, quod talibus arcanis usus fuerit; quo pertinent *Walchii & Hadriani a Mynsicht* aliorumque traditiones, quasi antiquissimi Patres notitiam *Lapidis Philosophorum* habuerint, ex cujus

usu ad tam *feram* senectutem pervenerint, *conf Garmannus de mirac. mort. Lib. 1. tit. 7. §. 5.* probe enim agnoscimus quod tantis *portentosis* & absconditis *arcanis* ad vitam longam opus haud habeamus, siquidem ipsa *simplicitas* & *benignitas* naturæ simplicia & temperata subsidia admittit: quo plus enim *artificii* alicui subjecto inest, eo minus naturæ conforme est, quæ *libera, placida*, leni & moderata, *ordini* naturæ *plus* accedenti methodo tractari & *sublevari* vult: unde utplurimum *suspecta* sunt encomia, quæ de nonnullis arcanis medicamentis circumferuntur, quam ob rem *Camerarius in Syllog. Memor. Cent. X. partic. 11.* dicit: *Mercurius vitæ evadit mercurius mortis*, quod etiam *Lotti-chius in suis observat.* testatur & *Crato Lib. 1. consf. 11. aquas vitæ in apoplecticis aquas mortis* nominat: quam ob rem *Thonerus* eloquitur: *Lib. 3. obs. 2. p. 157. sæpius benigniora remedia, aliquoties iterata, magis sunt proficua, dum naturam habent adminiculantem, quam multo fortiora, illam perturbantia & vires atterentia:* dum interim ad *longiorem* vitam *Medicina* quicquam conferre debet, iterum in memoriam revocamus effatum *Hippocratis in lib. de arte: text. 18 - 21. §. 5.: objiciet nobis adversarius, quod multi jam ægri etiam medico non utentes sanitatem recuperaverint: & ego huic sermoni fidem non detraho: apparet autem mihi simile hoc esse, ut etiam medico non utentes, tamen medicinæ bonam fortunam experiantur, quamvis non sciant aut intelligant, quid in illa rectum aut non rectum insit:* porro *text. 27. 28. 29.* pergit; *valde enim necessarium est nosse eos, qui medicis etiam non sunt usi, si ægrotaverunt & convaluerunt, quod aut facientes aut non facientes sanati sunt:* deinde §. 6. nominat tales medicinas, quæ vel positiva ope, vel privativo respectu sanitatem procurarunt: dicit enim *text. 1. seq. aut enim inedia, aut edacitate, aut uberiore potu, aut siti, aut balneis aut illuvie, aut laboribus, aut quiete, aut somnis, aut vigilia, aut hisce omnibus promiscue utentes*

con-

convaluerunt: & sane propterea quod opem senserunt, valde necessarium est, ipsos nosse, quod fuerit aliquid, quod opem tulerit: & rursus si quid detrimenti acceperunt, necesse est & detrimentum nosse & quod fuerit aliquid quod damnum dedit ac læsit: quo loco Senex *tales* medicinas nominat, quæ sub *arbitrio naturæ* constitutæ sunt & quæ ex parte *simplices* naturæque valde *congruæ* existunt, ut per hasce *naturalis* ordo œconomiæ *vitalis* observetur & promoveatur, neque illius *vires* aut *confundantur*, aut *debilitentur;* hinc tales Medicinæ *illos* motus & effectus invitant & promovent, quos *vegeta* natura alias *sponte* in vitæ & sanitatis emolumentum *ordinario* tramite exequitur: *conf. Celeb. Dn. D. Stahlii disp. de Medicina sine Medico:* quam ob rem judicamus, quod *utique* ex *Medicina* talia *consilia* & *adminicula* expectanda sint, quæ *Longævitati* promovendæ inserviunt, sed quæ œconomiæ *vitali* apprime respondent; sicut juxta *Hippocrat.* monitum *in Libr. de flatibus* interdum per *additionem*, nonnunquam per *subtractionem* hæc Medicina dirigenda est.

§. III.

Medicina itaque pro vita *longa* varia subministrat subsidia, quorum aliqua sub *diæta*, alia vero sub magis *directa* medica directione ad *salutares* effectus applicari & adhiberi possunt; de quibus utrisque in reliqua *speciali* deductione paulo fusius agendum erit: interea non desunt multiplicia medicorum *testimonia* de *medicamentosis* mediis ad *Longævitatem* promovendam proficuis judicatis: & ut tantum hoc loco *nonnullorum* talium testimoniorum mentionem faciam, *Galenus de medicam. facil. parabil. lib. 3.* recenset, quod *Pythagoras per aceti Squillitici sedulam ingestionem ad seram Senectutem pervenerit: conf. Wittichii Vade mecum Part. 1. Tabernamont. Herbar:* Sic *Athenæus* & *Diophanes* de *Democrito* recensent, quod ad vitam longam *interne mel, externe oleum* adhibuerit, *vid.*

Plinius lib. 22. c. 24. lib. 14. c. 22. Vossius de orig. & progress. idololatr. lib. 4. c. 79. Joubertus Opp. Tom. 2. p. 215. & Valeriola loc. com. lib. 3. de usu olei ad longævitatem tractat & *Verulamius in historia vitæ & mortis inunctionem* cum *oleo* tanquam medium *Longævitatis* commendat: *Zaccaguinus in notabilibus medicinæ carnem viperinam* ad vitam longam laudat: *Tackius in Chrysogon. Juniperum* pro remedio ad vitam *longam* habet; *Paracelsus* artem promisit *Senes iterum rejuvenescendi*, quem refutavit *Freitagius in aurora medica lib. 4. c. 4.* siquidem *Rejes* quæstionem illam ventilat, *an mors naturalis beneficio medicinæ retardari & Senectus in juventutem converti possit qu. 26.* ubi Paracelsus invehitur, qui hanc artem promisit & ipse mature obiit: *conf. Bravo de medic. dogmat. præstantia p. 39. seq.* ita sunt quidam authores, qui certis *fontibus* & *aquis* virtutem ad vitam *longam* adscribunt, velut *Cardanus lib. de vita longa & lib. 2. contrad. tract. 5. contrad. 9. Langius Epist. 79. Zac. Lusit. Medic. Princ. hist. lib. 4. hist. 45. Prosper Alpinus de Medic. indorum Lib. 1. c. 11.* aliqui *Salis* usum ad vitam longam extollunt, velut *Horstius in Opp. Tom. 3. Hæferus in Herc. Med. Lib. 2. c. 1.* porro *Mindererus in aloëdario Marocostino Myrrham* cum *auro* & *thure* ad vitam longam commendant, fortassis quia tres reges ex oriente has species pro dono Salvatori modo nato obtulerunt; si quis hanc rationem *promiscue* amplecti neq; pro superstitiosa habere voluerit: alii *aloën* eximie ad Longævitatem celebrant, hinc *Fabricius ab aqua pendente in Consultationibus*, referente *Garmanno in tr. de mirac. mort. Lib. 3. tit. 2. §. 99. aliquoties ob multiplicem imo fere quotidianum usum ipsemet probatum, proverbii modo effabatur, qui optat vivere annos Noe multum utatur Pilulis de Aloë; evolv. Andr. Tenzel Exeges. chymiatr. P. II. S. 4. p. 585. jung. huic Christ. Langium de Elix. propriet. §. 41. p. 131.* hactenus *Garmannus*, quo etiam provocat *Zornius in Botanologia medica sub. tit. Aloes p. 48.* nec desunt qui *Helleboro*

nigro

nigro eandem virtutem adſcribunt, de quo ita ſcribit *Zornius l.c. p. 278. Theophraſtus Paracelſus* rühmet die Nieß-Wurtzel zum langen Leben, vornehmlich die Blätter gepulvert, und mit Zucker alle Morgen zwo Messerspitzen voll genossen, dessen Tackius an sich selbst eine Probe gethan, wie in seiner Chryſogonia zu sehen, und könnte man dadurch sein Leben bis ins 120. Jahr verlängern und conserviren: *Decanus quidam apud Marc. Anton. Zimaran. in Antr. Mag. Med. P. 1. p. 315. ellebori uſu vitam ad 186. annos protraxit: vid. quoque B. Warlitzii Valetudin. Sen. Salomon. Med. Sacr. p. 40. Henn. Scheunemann. in Medic. reform. c. ult. folia fere lapidi Philoſophico æquiparat, eaque in balſamum redacta hominem ab externis infectionibus & omnibus internis putrefactionibus præſervare ſcribit:* ita etiam hujus hellebori in ſimili elogio mentionem facit *Bartholinus Cent. 5. hiſt. 28. Becherus in Pſychoſophia qu. 134. p. 237. ſeq.*

§. IV.

Præter hæc ſubjecta alii ad *Longævitatem* adjuvandam *Vini* uſum eximie extollunt, ſicut *Galenus lib. 5. de tuenda ſanit. & lib. de anim. & corp. mor. conſecut.* illud ſenibus valde commendat, quam ob rem ab *Avicenna vinum lac ſenum* nuncupatur, licet *Rejeſius qv. 85. n. 26. 27.* vino hoc prædicatum *deneget & n. 25.* demonſtret, *quando* Senibus *nocivum* exiſtat: contra vero *Joepſerus in manud. ad long. vit. Part. 1. c. 8. p. 78. 79.* aſſerit: *vini potio non modo infinita Senibus præſtat commoda, ſed etiam plurimum ad humanæ vitæ longævitatem confert, ſenibusque præ reliquis conducit;* idem judicat *Cononberius Lib. 3. de admirandis vini virtutibus.* Porro de *Riolano* teſtatur *Bartholinus l c. p. 50.* quod *Senex valetudinem ſuam crebris V. Snibus adſcripſerit:* & *Jœpſerus l. c. Part. II. c. 3. p. 181.* ſcribit: *quis adhuc negabit ſangvinis detractionem tum valetudini ſervandæ tuendæque, tum vitæ in ævum extrahendæ utplurimum ſervire:* & porro: *quis ergo adhuc dubitabit, ſanguinis per inciſam venam* *edu-*

educti, examen ad vitæ longævitatem plurimum facere: quibuscum *Wedelius in disp. de vita longa, p. 32.* sub certa *limitatione* consentit: interim non desunt, qui *contrarium* acerrimo stilo probare nituntur: Sic porro *Becherus l. c. p. 237. 238.* dicit: In den dispensatorio Augustano wird sehr gelobet zum langen Leben, der Gebrauch des Meer-Zwiebels-Safts, Honigs oder Eßigs, etliche rühmen sehr den steten Gebrauch der Conservæ von Betonic: Et hic *Becherus p 240. qv. 135.* de suis *pilulis* disserit, quatenus *longævitati* promovendæ conducere possint: deinde *Bartholinus l. c. p. 51. de Pilulis Sanctorii* ita judicat: *Sanctorius pilulas se habere jactabat, quibus in agone exhibitis, vitam ad 24. horas ægris protraheret: Si promissis eventus responderet, anticipari possent horæ nova pilularum dosi & in æternum superviveremus, ut jocabatur J. D. Sala:* præter hæc omnia *Jæpserus Parte II. l. c. de remediis ad longioris vitæ consecutionem facientibus* tractat; similiter *Helmontius in tr. de arb. vit.* media prorogandæ vitæ præscribit: ita alii *grana chermes*, *opobalsamum*, *lignum aloes*, *cedri*, *crocum*, *ambram*, *perlas*, *lap. bezoar*, *cinnabarin*, *gemmas officinales*, *corallia*, *theriacalia*, *species cordiales*, *lætificantes*, *de gemmis*, *de hyacintho*, *aurum* & remedia inde confecta, inter quæ vulgo sic dictum *aurum potabile* nomine inclaruit, *Verulamius ambram* & *nitrum* commendant, unde quidam Senes *ambrata* remedia admodum extollunt: Sunt qui radici Sinensium *Ginsem* egregiam virtutem in Senibus pro *viribus* eorum confortandis adscribunt: alii *Moschi*, *Mastichis*, *Cinnamomi*, *balsami Peruviani* laudes ad *longævitatem* adjuvandam extollunt: Et quot non arcana *chymica*, splendidis *elogiis* & *promissionibus* turgida, passim circumvolant, quæ plenis buccis ad vitæ *prolongationem* declamantur & commendantur, quo *creduli* & de vitæ suæ *duratione* valde solliciti homines *magnis* sæpe sumptibus arcana talia sibi comparent, sed in veriori respectu *avaro* affectui aliorum satisfaciant:

faciant; quid quod interdum innotefcit, quomodo *artiftæ* & *fpeculabundi* quidam Chymiatri *naturæ* viribus *parum*, arti vero fuæ plus tribuunt, adeoque femper *artificiofis* fuis compofitionibus naturæ vires *excitare*, roborare & *confervare* volunt, quos merito *Simon Pauli in Q. B. ubi de Centaur. min.* agit, redarguit, dum tali *inutili* officiofitate natura potius enervatur & *corrumpitur*, quam *erigitur*; fi itaque quisquam *fingulis* talibus, e *medicina* commendari folitis, fubjectis ad *Longævitatem* procurandam uti mallet, ille certius inde *brevitatem* vitæ & fanitatis *infirmitatem* acquiret; quam ob rem haud *promifcua* aut *facilis* fides & fiducia *portentofis* talibus pollicitationibus tribuenda eft, quando quisquam *fanitati* & *vitæ* fuæ confulere vult.

§. V.

Quod itaque in ordine *themati* noftro fatisfaciamus & demonftremus quibus *auxiliis* e fonte *Medico* provenientibus *Longævitati* confulere queamus, tunc quidem *Celfi* monitum fua veritate radiat: *Summa medicina eft, non uti medicina*, aut uti *Simon Pauli* l. c. eloquitur: *Sæpe optimum medicamentum eft, medicamento non uti: natura morborum medicatrice*; quod fufius demonftravit *Dn. D. Præfes in difp. de Abftinentia a medicis & medicamentis morbos & mortem fæpe avertente:* Siquidem de plurimis longævis in *hiftoria* naturali manifeftum eft, quod *rarius* medicamentis fuerint ufi & fub *fimpliciori* vivendi genere ad *feram* ætatem pervenerint; interim juxta *prædictas* animadverfiones Medicina non femper *artificiofa*, infolita & *fpeciofa* fubjecta, fed etiam *fimpliciffima* quædam fubfidia complectitur, quæ *medicamentofam* virtutem exferunt: Sunt itaque talia adminicula, quæ *proportionem motuum* ad *humores* confervant, *vigorem naturæ* allevant, *fanguinis* bonam *temperiem* conciliant, functiones *fe-* & *excretorias* promovent, *humorum* juftam *quantitatem* tuentur,

entur, fibrarum *motricium* valorem & *sufficientem* activitatem excitant, *animæ* commercium cum *corpore* sublevant, *organorum* quorumlibet *necessariam* functionem sustentant & reliqua *impedimenta* & *offendicula* avertunt atque *tempestive* removent, quibus *mediis*, subsidiis & *effectibus* præcipue *sanitatis* integritati & vitæ durabilitati apprime consulitur; unde *artis medicæ* quandoque occupatio est, ut *talibus* processibus & effectibus *promovendis* operam det: *haud* tamen utile & consultum est, ut *frequentius* per *medicamenta* tales operationes *excitentur*, quoniam *nimia* officiositas *artis naturam* valde *corrumpit*, emollit, *languefacit*, confundit & in *futuris* necessariis *spontaneis* officiis administrandis *torpidam* reddit: etenim quamdiu *sponte*, facile, libere & *prompte* singulæ tales *functiones* cum *connexis* salutaribus effectibus procedunt, *haud* proficuum est *naturam* medicamentis ulterius *impellere* & adigere velle; inde potius eveniet, ut ipsa *nimium* vires suas *dilapidet*, adeoque citius *enervetur* atque succumbat; quo magis enim illa *placido* quodam moderamine officiis suis fungitur, eo magis non modo in *justo ordine* œconomiæ vitalis perseverat, sed & eo magis ipsa *perdurat:* quare valde *judiciose*, circumspecte & perite *Medicina* cum *Longævitatis* directorio combinanda est, ne nimium *arti* confidentes, *naturæ vim* inferamus: has *vires* itaque atque *ordines* naturæ medicus nosse debet, ne medicinam *necessariam* esse reputet, quamdiu *sibi sola* sufficit natura: hinc in *observatione* medica *multiplicibus* exemplis confirmatum est, quod *Longævi*, nullo facile *medicamine* usi fuerint, neque aliqua *medicina* opus habuerint, præcipue *artificiosa*; siquidem aliqui *causam* hanc Longævitatis allegare solent, quod *medico* & *medicina* non sint usi, quoniam satis *vegeta* natura instructi *transitorias* sanitatis imbecillitates *patientia* & *continentia*, aut ad summum *simplicissimis* & *domesticis* adminiculis superaverint:

rint: quam ob rem *raro* medicina, secundum *communem* sensum accepta, uti *optime* sane sanitatis firmæ & vitæ longæ *sæpe* est opitulatio; a qua tamen *regula* exempti & distinguendi sunt homines *infirma* natura præditi, qui propter hunc *proprii* vigoris *defectum*, artis subsidio & *frequentiori* concursu indigent, ut de iisdem postea plurimi profiteantur, quod *adminiculo* medicinæ & medicamentorum *aliquandiu* conservati & sustentati sint, quoniam alias *citius* vita privati fuerint.

§. VI.

Quando itaque nonnunquam corpus ob *plenam*, minusque *selectam* aut *congruam* Diætam multis *impuritatibus* oppletur, quas natura *sufficienter* haud evacuat, sed *diutius* retinet, ut facile *futuris* sonticis damnis, caussam & occasionem præbere possint, tunc interdum ad *frequentiorem* & efficaciorem talem excretionem cum *convenienti* auxilio *medicamentoso* invitandam succurrere debet Medicina; ut *purgato* corpore, *reliquæ* functiones iterum *legitime* in sanitatis & vitæ emolumentum continuent: si *sanguinis* massa interdum ob *pleniorem* victum aut *magis alimentosum* potum, ut & ob *segniorem* & *debiliorem* corporis motum nimium *accumulatur*, ut *viribus* oneri & *corpori* molestæ *inflationi* inferendæ, quadret, tunc hæc *abundantia*, utpote *turgens* & *urgens* congruo modo & *opportuno* loco atque tempore minuenda est: quodsi ob aliqualem *mutationem Diætæ*, aut *temporum* & *tempestatum* varietatem humores *spissiorem* consistentiam nacti fuerint, tunc non modo *diætetica*, sed & *artificialia* auxilia *sanguinis* aliorumque humorum *fluiditatem* conciliantia, ordinanda sunt; & dum interdum ipsæ *vires* nonnunquam *vacillant* & *organa* vitalia *debiliora* evadunt, ita in hoc casu *congrua roborantia* ex *Diætetico* & *pharmaceutico* fonte utilia & necessaria sunt, quo iterum *firmitas* sanitatis & vitæ *justo* & *vegeto* tramite continuet; haud enim *naturæ*

vigor in uno eodemque *sufficienti* gradu perennat, sed aliquando etiam in *Longævis* quoddam *decrementum* subit: quamobrem quidam existimarunt, illam *optimam* pro *Longævitate* fulcienda esse medicinam, quæ *intimius*, *subtilius* & *efficacius* naturæ *robur* firmat, sub & mediante quo reliquæ *vitales* aliæque functiones *debite* procedent: huc spectant antiquiorum medicorum meditationes de *balsamo vitali*, de *mumia vitæ*, de *humido radicali* &c. quorum *refectioni*, restaurationi, nutritioni, excitationi &c. multi operam dantes, sanitatem *firmam* & vitam *longam* producere, *promovere* & conciliare voluerunt; si quandoque ob *extraordinarias* rationes, aut *variantes* respectus in massa sanguinea *magis perniciosæ* substantiæ colliguntur, *minus* tamen *sufficienter* egeruntur, tunc iterum utile & necessarium est, quo natura ad *efficaciorem* illarum evacuationem etiam per *media* ex penu *medica* desumpta *modice* & congrue admoneatur, antequam illæ *actu* perniciosum *effectum* exserere ceperunt: si aliquando aut *humoribus*, aut *viis* incongruæ & *inimicæ* substantiæ *adhærescere* inchoant, quando hoc ex *perspicuis* signis inclarescit, tunc iterum per convenientia *lenientia*, *resolventia* & *abstergentia* hanc *præjudiciosam* & Longævitati *contrariam* qualitatem *tempestive* avertere convenit, antequam *eminentiora* magisque *sensibilia* inde oriantur damna; quare non modo *præservatoria*, sed & *curatoria*, certo sensu intelligenda methodus in *Longævitatis* promotione *ex Medicina* locum invenit, modo *abusus*, aut *perversus* atque multis irritis *speculationibus* immersus usus evitetur: interea *minima* etiam in foro *Medico* non *curat prætor*; ea propter *haud* fructuosum est in *levioribus* & lenioribus abludentibus circumstantiis, mox ad *exquisitius* medicam opem confugere & vitæ fulcimentum atque *prolongationem* inquirere velle; unde iterum non nisi *emollitio* & enervatio *sanitatis*, ut & vitæ *imminutio*

nutio & abbreviatio metuenda esset; nam qui præter *urgentem* & *distinctam* necessitatem *medicamentorum* usui se submittunt, facile medicinæ *adsuescunt* & infirmum, *valetudinarium* & miserum œconomiæ vitalis statum, tanquam *mancipia Medicinæ*, inde recuperant: ob id *vita* & *Longævitas* non *ordinarium* commercium cum *Medicina artificiosa* habent; interim quæcunque *medicina* magis *naturalis* & *diætetica* est, illa in *præsenti* disquisitione *majorem* applausum meretur, quoniam cum *Therapia sani corporis*, de qua *supra* sermonem brevem habuimus, *magis* convenit: quæ regulæ itaque *generales* in hac tractatione bene observari debent.

§. VII.

Seorsim vero ad *Longævitatem* promovendam pertinet, quo *sufficienter* & *constanter* primæ viæ per *alvum* purgentur; quare *Hipp. lib.4. de morbis* dicit: *qui sanus futurus est, hesternum stercus semper quotidie per alvum demittat:* & *Galenus lib.3. de facult. nat. excrementa enim singula, si moram in corpore diutius trahant, putrescunt, mordacia & acria, atque hisce, qui ipsa continent infesta redduntur:* *Hippocr. libr. prænot.* eloquitur: *excrementorum copia ciborum ingestorum rationi respondeat: optima hæc est alvi dejectio; quia talis exitus inferiorem alvum bene valere declarat;* & *Jœpferus l.c. Part. II. c.6.* dicit: *ut igitur diuturna vita & inconcussa valetudine fruamur totis viribus in id incumbendum est, ut inutilia alvi excrementa quotidie bis, vel ad minimum semel a somno mane evacuentur:* dum enim ex *ingestis* multæ *impuritates* accedunt, quæ sub *diuturniori* retentione & *copiosiori* collectione *intimiores* primarum viarum regiones ingrediuntur & *organa* æque ac *humores* inquinant, illorum *officia* impediunt, aut turbant, hos ad faciliorem *corruptionem* disponunt, ita eximie *sanitati* & *vitæ* proficit, quo *alvina* excretio *constans* & *libera* permaneat: ab hoc itaque legitimo *successu* prove-

nit porro, ut fibræ *motrices ventriculi* & *intestinorum flexiliores* persistant, proinde functionem *digestionis*, separationem *chyli* laudabilis a fœculentis & *impuris* substantiis, translationem illius in *glandulosas* suas partes præparantes & *connexas* reliquas operationes promoveant; hinc *appetitus* naturalis & *vegetus* continuat, nec non *ingestio*, *digestio* & *egestio* optimam *harmoniam* servant: quam ob rem *alvi bonus* successus, *comitem* etiam habet *urinæ facilem* excretionem & quia sub tali statu *humores* communiter *fluidiores* manent, *pori* vero præcipue *peripheriæ* corporis patuli & *permeabiles*, propterea *transpiratio* insensibilis & modica *sudatio* perinde *prompte* & expedite procedit: Quo itaque talis *excretio* alvi *rite* continuet, tam sub *diæta* liquida, diluentia *lenientia*, aut modica *resolventia* & fibras *nerveas* mitius *stimulantia* in usum trahi possunt, quæ pro varietate *individuorum* ratione *ætatis*, *temperamenti*, *sexus*, *virium*, *vitæ generis*, *sensibilitatis*, *nationum* &c. variare possunt, quam etiam *necessitate* suadente, *medica* methodo *aliquando* adhiberi debent; hinc *passulata*, *oleosa* diætetica, *prunata*, ipsum *Sal*, *cepæ*, *Zingiber* &c. *tali* modo subjectis *medicamentosis*, longævitatem sublevantibus, annumerari merentur; præcipue quidem usus *olei olivarum*, aut ipsarum *olivarum* modicus admodum conducit, dum *alvum lenit* & elubricat, vias *urinarias* demulcet & in iisdem *se* & *excretoriam* functionem valde promovet, *fibras* motrices *leniente* sua virtute a præjudiciosa *strictura* præservat, *viscera* per quæ partes *excrementitiæ transire* debent, *emollit*, hunc transitum facilitat, ipsas *recrementitias* substantias *mobiliores* & tractabiliores reddit; *superficiem* corporis *apertam* servat, *pectus* repurgat & placidam *expectorationem* invitat, fibras *nerveas* ab ominosis *spasmis* præservat & *leniente* sua virtute ab invasione *acrium* humorum defendit, præcipue *ventriculum* & *intestina* contra *bilis* acrimoniam munit,

lym-

lympham a *serosa* inquinatione *quandantenus* tuetur & *multiplices* alias utilitates largitur: unde non male antiquiores *olei diætetico* usui talem vim ad *vitam longam* proficuam adscripserunt: hinc *varii* homines cum *multo* commodo non modo sub *diæta* hoc oleo utuntur, sed & interdum *mane* aut *vesperi* cum cerevisia calida, aut decocto herbæ *Thee*, aut *avenæ* illud assumunt: quantam egregiam vim hoc oleum, *interno* usu adhibitum, contra *venena* assumpta habeat, omnibus *peritis* medicis cognitum est, *conf. Claud. Deodat. Panth. Hyg. lib. 2. c. 1.* quam ob rem in oblatis *venenis* & *venenatis commune* refugium constituunt: præterea etiam oleorum *lenientium* usus *externus salubris* innotuit, quando nonnunquam *articulationes* cum iisdem *modice* inunguntur, qualis *inunctio* inter *antiquos communem* suam approbationem obtinuit: unde partes in justa *flexilitate* conservantur; ut multas alias virtutes extra scopum hærentes, hoc loco non recenseamus: servanda tamen erit illa regula, ut *mobile* vitæ genus *una* conjungatur, ut lenes *frictiones* aut temperata *balnea* interdum adhibeantur, ne *pori abstruantur*, sed quo *transpiratio libere* continuet.

§. VIII.

Salis communis usus *diæteticus* & *Medicus* ad sanitatem & vitam satis superque cognitus est; hinc non modo *antiquorum* sententia fuit, quod in *Sole* & *Sale* omnia consistant, (quod *physici* & *chymici* ita interpretantur, quod *plurima* corpora principium *sulphureum* & *salinum* contineant) sed & *Verulamius* adseruit, quod *Sal* sit *condimentum mundi*; *temperatus* itaque *Salis* hujus usus admodum *proficuus* est, qui non modo *alvi*, sed & *reliquas* excretiones promovet & facilitat: etenim quando hoc *Sal concoctionis* officio servitia sua præstitit, ut & *crassas*, viscidasque materias *colliquavit*, tunc *fibras* intestinorum *nerveas* ad *constrictionem* stimulat, mediante qua proxima *ex-*

 cretio

cretio facilius abſolvitur; & dum de hoc ſale, *modice* uſurpato, etiam ſucceſſive *pauca* quantitas humorum *maſſam* ingreditur, tunc non modo ad *ſalivæ* & ſucci *pancreatici* præparationem contribuit, quippe *qui humores* ad ſanitatem & vitam *abſolute* neceſſarii ſunt, ſed & ad *urinæ* excretionem ſublevandam & *periphericam* evacuationem facilitandam non minimam opem confert, dum *ſubtiliter* fibras *nerveas* ad *faciliorem affluxum* humorum ſubeundum ſtimulat, ſed & per *motus conſenſum* reliquas fibras ad *vegetum* motum *excretorium* perficiendum leniter irritat: inde brevibus exclareſcit, quod Sal ſit medicamentum, *quibuslibet* excretionibus *ordinariis ſublevandis* idoneum: interea quoad illius uſum *temperies* obſervanda eſt, ne *inimica* intemperies *humoribus* concilietur pro eodem ſcopo excretionem *alvinam* & ſimul alias *ordinarias* evacuationes *promovendi*, inſerviunt nonnullæ *aquæ*, quæ aut *nitroſæ* proſapiæ eſſe dicuntur, vel vulgo *ſoteriæ* audiunt, modo *temperatæ* ſint, quæ per *intervalla* etiam *diætetice* & cum *vino* aliquando permixtæ uſurpatæ prædicto reſpectui cum emolumento ſatisfaciunt, velut ſunt aquæ Selteranæ, Dynſtadinæ, Wildungenſes, Sedlicenſes & quæ aliæ cum his *conveniunt*; quippe quæ *reſolvente, abſtergente, diluente, laxante* & *diuretica* ſua virtute ſatis hactenus inclaruere; & ſi nonnullæ talium aquarum etiam *calidæ* hauriuntur, paulo magis *diaphoreticam* etiam virtutem exſerunt: interea reliquæ *puræ aquæ* uſus in *Infuſis* calidis, æque *medicamentoſus* ac *Diæteticus* eſt & quaslibet *excretiones* ſecure, *facile* & ſufficienter promovet: quare non male multi medici Aquæ *in* & *externum* uſum pro *Panacea* æſtimant & ex *Dioclis* & *Pythagoræ* mente, referente *Athenæo* (*aqua vivendi aciem intendit, minime caput onerat, animi corporisque motum facilem promptumque reddit*) & ſecundum *Laertium lib. 8. 115.* (*qui aquam ſimplicem bibunt & corporis valetudo & ingenii acumen provenit:*) illam com-

commendant servanda tamen erit illa *cautela*, ne *perversæ* qualitates *salubritatem* usus aquæ annihilent, siquidem *modus* in *quantitate* observari, *pura* aqua seligi & *frigus* evitari debet: quo præcipue pertinet *Hippocratis* effatum *Lib. 2. de diæta: frigidior potus humiditatem in corpore congelat; si excellenter frigidus fuerit, sua frigiditate alvum sistit:* Denique nonnunquam ad *primarum viarum* abstersionem & temperatam *evacuationem* non immerito laudantur *selectæ* & innumeris exemplis probatæ *Pilulæ balsamicæ*, quales præcipue *hodiernis* ævis celebres sunt correctæ *Becherianæ* & *Stahlianæ* quæ *sanitati* sublevandæ & *longævitati* promovendæ *multam* opem conferunt: siquidem non modo *perniciosas* impuritates ex primis regionibus *educunt*, sed & *viscera* abdominis *roborant*, humores *crudos* & *spissos* resolvunt & *sanguinis* massam repurgant, interea blande & *placide* operantur: ita enim a multo tempore *variæ aliæ*, utplurimum *largius*, aut *minus correctæ*, *aloëticæ* pilulæ, aut positive & *fortius purgantes* in talem usum ac *æstimationem* tractæ sunt, quasi vitam *prolongent*; quæ tamen sub *perita* exploratione *talem* fidem *haud* promerentur: quare *blande laxantia* interdum adhibita, securam *medicinam* ad *Longævitatem* adjuvandam proficuam constituunt.

§. IX.

Porro ad sanitatem & vitam *absolute* libera & sufficiens *perspiratio* confert, sicut *Sanctorius* dicit *in Medicina Statica sect. 1. aphor. 3. ille solus, qui sciet, quantum & quando magis vel minus corpus occulte perspirat, penetrabit quantum & quando erit addendum vel auferendum pro sanitate conservanda & recuperanda & aphor. 40. natura dum in perspirandi officio est impedita incipit statim in multis deficere*, qui defectus propterea *sanitati* & *vitæ contrariatur*: quæcunque itaque *speciales* utilitates non modo a constanti placida *transpiratione* insensibili, sed & interdum a

modi-

modico sudore proveniunt, illas hoc loco recensere *superfluum* esset, unde ad minimum hanc veritatem *supponimus* & potius illius *generalis* moniti reminiscimur, quod *Galenus lib. quos purgare oportet* tradidit: *ubi natura imbecillius actionem obit, id, quod deest oportet nos per medicamenta adjicere:* quam ob rem *occasio aliquando* obtingit, ut in *sanis* quadantenus subjectis, ad *præservandos* imminentes morbos, ad *confirmandam* sanitatem & vitam *prolongandam* ex artis *medicæ* institutione *auctiorem* transpirationem & *temperatam* sudationem invitemus & *provocemus:* ita v. g. tempore *hyemali*, quo ob *majorem* frigoris tolerantiam, non modo *humores* paulo plus *spissiores* evadunt, sed & una cum *reliquo* corpore copiosiores *impuritates* colligunt, ut propterea sub *medica* sudationis promotione humores *efficacius* commoveantur & per consequens iterum *attenuentur*, nec non impuritates *coacervatæ copiosius* excernantur & ita corpus suæ libertati & *puritati* restituatur, varia vero *imminentia* damna *tempestive* avertantur: quod si etiam ex *aliis specialibus* causis, velut ex minus *pura diæta* & *aura*, præcipue *perniciosis* tempestatibus & *infensis* ac inimicis *aëris* perversionibus, aut ex *commercio* cum aliis *impuris* subjectis, *nocivæ* tales substantiæ in humoribus *colligantur*, tunc aliquando *natura* ad *maturam* & *sufficientem* illarum excretionem per *lene* & *conveniens* remedium *admonenda* est, ne periculosus morbus *actu* irruat, adeoque in tali casu *principiis* medicus legitime *obstet*, ita sanitas defenditur & *durabilitati* vitæ consulitur ex Medicina optime itaque *talis* evacuatio *medica* etiam methodo invitatur, per *temperata* diaphoretica, ne *natura*, adhuc *extra* morbum constituta, nimium *impellatur* & interdum ad morbos *suscitandos* urgeatur, id quod interdum cum *febribus acutis* contingere solet, quæ per *calefacientia* & *concentrata* diaphoretica *nonnunquam* excitantur: quare rectius *liquida aquea* decocta, infusa,

aut

aut *diaphoretica fixa* ex C. C. terreis abſorbentibus, calci-bus antimonii, &c. provenientia, aut Eſſentias *tempe-ratas alexipharmacas, modica* quantitate aſſumendas & *leni* regimine ſublevandas, quæ ſimul *mitiorem diureticam* efficaciam habent, commendamus; ex quibus ultimis e-minent Eſſentiæ *pimpinellæ albæ*, *helenii*, caryophyllatæ, *vincetox valerian, gentian. rubr. juniperi, ſuccini* &c. qualia diaphoretica tamen ſecundum *differentias* ſubjectorum & *qualitatum*, in illis occurrentium, *diſcretive* & ita ordinan-da ſunt, ne huic *medicæ* admonitioni & promotioni na-tura *adſueſcat*; quam ob rem tali etiam *medica* methodo aut *languenti*, aut *torpidæ*, aut nimis *oneratæ* naturæ ſuc-currere convenit: Simili modo & ſub *iisdem* cautelis cum *diureſeos* promotione procedendum eſt, quando inter-dum *judicium medici* requirit, quo *Longævitati* ſubvenia-tur, ut *uberius* collectæ *impuræ* materiæ *ſulphureo-ſalſæ* etiam cum *urina* copioſius educantur: hinc ſub diæta *cepæ, Zingiber, bacc. juniperi*, ſufficiens *ſalis communis* quan-titas, *ſynapi*, *rhaphanus*, *armoracia*, *petroſelinum*, *apium* &c. ex *pharmacia* vero *Tinct. antimon. acr.* cum *Eſſ Succin. juniper. Spirit. Sal. ammoniac. Spir. nitr. dulc.* mixta, necnon pulveres ex Conch. tartariſatis, aut lap. 69. citr. lap. per-car. ſuccin. alb. ppt. Nitr. purific. Chryſtall. tart. tartar. vi-triol. aut arcan. duplic. cum pauxillo olei deſtill. *aniſ.* vel *fœnic. interdum* exhibendi conducunt; quo referimus ſub *decoctis* aut Infuſis calidis commiſcenda *temperata diureti-ca*, velut *rad. apii, bardan. Gramin. aſparag ſem. petroſel. aniſ. bacc. junip. fr. alkeking. &c.*

§. X.

Diverſis excretionibus, videlicet *alvi*, *urinæ* & e *pecto-re* facilitandis, nec non *humoribus*, partibus etiam nonnul-lis *ſolidis* & ipſis etiam *motibus* alterandis inſervit *Mel*, quod

prudenter usurpatum *sanitati* & *vitæ* proficit, servata præcipue illa *cautela*, ne *illis* subjectis ordinetur, qui multam *bilem* & *aciditatem* in *primis viis* gerunt; in quibus varia *incommoda* & *damna* excitat: *Senibus* imprimis *modicus* mellis usus perquam utilis est, sicut alia *Saccharata* ijsdem variam opem ministrant: hinc *Zac. Lusit. Med. Princ. Hist. Lib. 6. hist. 16. p. 960.* eloquitur: *qui Senes ad panem nihil adhibent, præter mel & vivunt diutissime & sensuum integritatem, vigoremque animi & corporis custodiunt, ita ut merito longævam ætatem mellis nutritioni referre debeant acceptam:* & proxime ante: *mel corpus mirifice nutrit & instaurat, namque vescentibus, non modo suave sentitur, sed suavem & nitidam utentibus protrahit vitam, caducamque firmat senectam*: Et ita mel *modice* & *congrue* usurpatum promovet *fermentativum* motum in *ventriculo* ad *concoctionem* necessarium; deinde *abstergit* & *mundificat intestina*, *laxat alvum*, *purgat renes*, promovet excretionem *urinæ*, *acrimoniam* seri demulcet, lympham *crassam* & mucum viscidum *resolvit* & colliquat, emollit fibras *strictas*, initiantes *obstructiones* reserat, *pulmones* abstergit, a sero *acri* & muco *tenaci* liberat; imminentes internas arrosiones, excoriationes & exulcerationes *mundificat* & ad *consolidationem* disponit & dum fibrarum *lenitioni*, seri vero *resolutioni* adjuvandæ inservit, ita etiam *remotius* placidam *diaphoresin* sublevat & invitat; quam ob rem *mellis* usum *temperatum* multi homines *utilem* experiuntur: hinc *historiæ* constant, quibus præsens adsertio confirmari potest, quod videlicet varii in *senio* constituti homines cum optimo emolumento *mellis* usum *modicum* servaverint: Quod porro *artificiales Sanguinis* subtractiones attinet, tunc illæ haud *promiscue* ad vitam *prolongandam* quadrant; interim homines *plethorici*, variis *animi* & *corporis* commotionibus obnoxii, prægressis *spontaneis* hæmorrhagiis adsueti, in diæta

plena

plena aut *spirituosa* viventes multiplices *orgasmos* sanguinis subeuntes, *defectu* tamen necessariarum *depletionum* urgentis & superflui sanguinis laborantes &c. cum *sanitatis* emolumento & ad *vitæ prolongationem artificiales* tales sanguinis *imminutiones* tolerant; hinc multa subjecta usque in *feram* senectutem congruam V. Snem continuarunt, de qua observatione conf. *D. D. Præsidis Programma de V. Sne senum*, huc consentit *Celsus lib. 2. c. 10.* quando judicat: *robustum senem posse tuto phlebotomari:* ita hoc argumentum quadantenus ventilavit *Zac. Lusit. M. P. H. Lib. 1. hist. 5. p. 9. dub. 2. num. Senibus sit detrahendus, sanguis:* ubi profitetur: *Si affectus & vires adsint; ille si urgeat, hæ si permittant, V. Snem moliri oportet: conf. Valleriola lib. 6. obs. ultim. Galenus de sanguinis missione* dicit: *Vehemens, æqualis & magnus pulsus incorruptum virium robustarum est signum: quare si in septuagenariis is adsit, affectusque jubeat, etiam secabis venam: proinde non tantum annorum numero, sed corporis etiam habitui intendendus est animus:* & ita etiam *junioribus* subjectis *prædictarum* qualitatum *congrua* missio sanguinis ad *vitam* & *sanitatem prolongandam* perquam contribuit *conf. Celeb. Dn. D. Stahlii disp. de V. Snis Patrocinio:* quicunque vero *promiscue* ad hoc auxilium, velut ad sacram confugiunt anchoram, illi ex ejusdem usu non modo eximiam *enervationem*, sed & motuum reliquorum *vitalium* magnam *confusionem* experientur, ut propterea talis subtractio sub ejusmodi *perverso minusque necessario* usu magis sanitatem destruat, vitamque *abbreviet;* sic etiam missiones sanguinis *necessariæ*, *perverso* tamen & *confuso* modo adhibitæ plus *nocent*, quam prosunt: quicunque vero *præter necessitatem* vel plane non *præsentis*, neque *urgentis*, vel *minoris* plethoræ, ob *vanam* tantum persuasionem & cœcam fiduciam de impetranda Longævitate, huic medio frivole se submittunt, illi *totam* suam œconomiam *vitalem* turbant,

variisque *morbosis* invasionibus portam pandunt & acces-
sum parant: neque etiam de reliquo consultum & *fru-
ctuosum* est, si *præservatorio* scopo talis missio sanguinis *ne-
cessaria* & *utilis* judicatur, ut illa valde *frequenter* suscipia-
tur; quoniam iterum *huic* tantum excretioni *adsuescens*
natura, *reliquas* aut *insufficienter*, aut *perverse* administrat,
vel ob hanc *adsuetudinem* in futurum speratam utilitatem
amplius haud impetrat, sed potius *præmature* languescens,
citius succumbit; denique in *Historia* medica *talia* exem-
pla constant, quod varii ad *eminentem* Longævitatem per-
venerint, qui per *totam* vitam ne *guttulam* quidem *sinceri*
sanguinis amiserunt.

§. XI.

Vomitoria quamvis interdum *morbos* periculosos, imo
mortem avertant, tamen *directe* pro remedio ad *longam*
vitam acquirendam commendari *haud facile* debent: &
licet quisquam *iteratis* vicibus iisdem utatur, nihilominus
pro *sublevanda* natura, utpote *fortius* commovens, *vires-
que* gravius afficiens auxilium *tam facile* pro *præsenti* sco-
po *non* quadrat, quoniam juxta *præmissam* demonstratio-
nem ad *Longævitatem* promovendam *leniora* naturæque
amicabiliora ordinavimus & admisimus media: & quam-
vis *spontanei* vomitus *variis* subjectis in certis casibus *sa-
lutares* & vitæ *prolongandæ* fructuosi observentur, tamen
illi potius ad *eandem* Medicinam referri merentur, qua
natura & non *ars* corpori suo prospicit: interim hoc *re-
servato* respectu vomitus, *externo* quodam adminiculo
provocatus, *Longævitati* inservire potest, quando qui-
dam homines interdum *nimium* oppleverunt & *obsatura-
runt* ventriculum, unde variis *incommodis* subjiciuntur,
vel quando ex *diæta crassa* multas collegerunt *cruditates*,
tunc

tunc *leni* emetico ventriculus *evacuari* & liberari poteſt; ſi vero quisquam *frequentius* tali modo ventriculum obruere & onerare & dein in *ſubſidium emetico* illum purgare vellet, facile tandem vires *ſuccumberent*, neque *longior* inde vita promitti poſſet: Salutaribus excretionibus vitæ *prolongandæ* proficuis annumeramus *capitis* quotidianam purgationem *per nares*, quæ nunquam *perverſis* regiminibus graviter *turbanda*, neque *ſupprimenda* eſt, quoniam facile *morboſæ* calamitates ſuperveniunt; quare rectius *tale regimen* obſervandum eſt, quod cuivis *individuo* congruum exiſtit; ad ſummum interdum *leniora errhina* & *ptarmica* ex ſimpliciſſimis herbulis, *cephalico* & *nervino* ſimul effectu inſtructis, parata adhibeantur; omnis vero *frequens* uſus, tanto magis vero *abuſus*, ſedulo vitetur, quoniam iterum talibus *medicamentoſis* auxiliis natura *adſueſcens* ſpontaneas ſuas functiones *ſegnius* perficit, aut *irregularibus* & præjudicioſis *congeſtionibus* ſalutarem ſcopum invertit & *corrumpit*: quicunque itaque humidi & pituitoſi ſunt temperamenti, illi *præ reliquis* paulo frequentius talibus adminiculis uti debent, quibus etiam alia *externa* capiti adponenda *reſolventia*, diſcutientia & *roborantia* conducunt, quo *progreſſio*, nec non *ſe- & excretio* humorum per caput & ex hoc, *facile* & *ſufficienter* continuet; Quid de *Fonticulis* ſentiendum ſit, hoc loco brevibus etiam ſignificabimus: ſunt qui ad eosdem perinde tanquam ad *ſelectum* auxilium *prolongandæ* vitæ confugiunt, ſed quorum plurimi magnum abuſum cum illis committunt: interim non negamus, quod quidam ex *convenienti* illorum uſu magnam opem ad vitæ *longiorem* durationem impetrent: præcipue quidem ad *talem* ſcopum illi inſerviunt in perſonis *humidioribus*, nec non de multo *ſero acri* participantibus, ex cujus varia *ſeceſſione* multos morbos experiuntur, velut *rhevmatismos*, *ſpaſ-*

 mos,

mos, *acres congestiones*, *tussim ferinam*, *asthma*, *ardorem ventriculi* & *urinæ*, comminationes *internorum ulcerum* &c. &c. præcipue *tales* affectus, qui *sudore*, *urinæ* fluxione & *humiditatis* reliquæ, nec non *seri acrioris* evacuatione avertuntur & curantur: in quibus casibus prudenter ordinati fonticuli non parum ad *comparative longiorem* vitam contribuunt, hinc *Bartholinus in Act. Hafn. Vol. 4. obs. 48.* singularia emolumenta & *peculiares præservationes a morte* ex fonticulorum usu recenset: *promiscuus* contra illorum usus perinde variis *corruptis*, *pertinacibus*, imo non raro plane *immedicabilibus* morbis aditum concedunt. Quod vero *extraordinariam* salutarem sanguinis *superflui* excretionem per *Hæmorrhoides* attinet, tunc illa non modo justa *diæta* & congruo *regimine* sublevanda & in *ordine* debito conservanda est, sed & aliquando temperato *medicamentoso* monitorio & directorio adjuvari debet; huc pertinent *lenes* laxationes cum *rhabarbarinis* & correctis *aloëticis* remediis, nec non *pediluvia*, *insessus*, *fomenta vaporosa*, præcipue vero *pilulæ Stahlianæ* prudenti methodo adhibitæ, aut pro occasione & necessitate *clysteres lenientes* & *roborantes* cum *pilulis* Stahlianis combinati: quicunque itaque *sponte* & haud *coacte* salutarem fluxum *hæmorrhoidalem* susceperunt, illi aureum hunc fluxum omni modo in bono *ordine* & successu conservent, quoniam hic singularem utilitatem ad *Longævitatem* confert: *conf. D. D. Præsid. tr. de Hæmorrhoidibus diss. de Hæmorrhoidibus Longævitatis causa:* Quicunque homines porro *sponte largas*, aut *annuas* & *periodicas sudationes* experiuntur, illi hasce cum *moderamine* tolerent & non incongruis *impulsibus* exacerbent, neque malis *artificiis* & *regiminibus turbent*, impediant & repellant; unde sub *difficiliori* horum sudorum successu temperata *regimina*, aut leniora *diaphoretica*, singulis *individualibus* circum-

circumſtantiis reſpondentia, ordinanda ſunt: id quod etiam de particularibus ſudoribus manuum aut pedum tenendum eſt: *conf. D. D. Præſidis diſp. de Sudore annuo:* ut & *ejusd. Praxis extemporanea Caſ. 29.* hinc *Panarolus Pedum ſudores pro ſanitate conſervanda nunquam coercendos eſſe* judicat *Pentecoſt. 3. obſ. 16.* & *Riedlinus* viciſſim *pedum ſudorem inhibitum ſequentia mala* annotat; *Lin. Medic. An. 6. Menſ. Decembr. obſ. 22. p. 1441.*

§. XII.

Præter hactenus commendatas *ſalutarium* evacuationum *directiones* & promotiones *medicas*, ad vitam *longam* adjuvandam idoneas & neceſſarias, proſunt inſuper pro *eodem* ſcopo nonnullæ *alterationes* tam *humorum*, quam *motuum*: haud exiguam vero opem ferunt omnia adminicula *diætetica* & *pharmaceutica ſerum acre* & *bilem* corrigentia, temperantia, demulcentia & abſtergentia, qualia ſunt *avenacea*, *hordeacea*, *abſorbentia* & *tenuia*, neque valde pinguia *gelatinoſa*; quo porro aquoſa diluentia & leniter abſtergentia pertinent, velut aquæ *temperatæ* ſubterraneæ: huc etiam ſpectant *paſſulæ* majores & minores, cum *avena* decoctæ, nec non *magneſiæ albæ* uſus *ſubordinatus*, hiſce annumerari poteſt decoctum ex rad. ſcorzon. liquirit. graminis. polypod. & C. C. raſp. quod non modo humores tales *pravos* in *qualitate* quadantenus *corrigit*, ſed & illorum *excretionem* facilitat: proinde vero in *diæta* cavendum eſt, ne tales *acres* & inimicæ ſubſtantiæ *regenerentur*: Ad ſanguinis præjudicioſam *ſpiſſitudinem* emendandam præter *communia* & *ſimplicia* auxilia motus videlicet & potus, conferunt *aquæ ſoteriæ* prædictæ juſtis temporibus *uſurpatæ*, nec non *infuſa calida* ex radicibus Scorzon. bardan. apii, taraxac. fœnic. gramin.

aſpa-

aſparag. rubiæ tinct. Sarſapar. ut & herb. ſcord. marrub. alb. cent. min. beccabung. trifol. fibrin. flor. arnic. ſambuc. quandoque proſunt ſalia neutra, vegetabilia, & alcalia, ut & Tinct. antim. acr. cum Liquor. terr. fol. tart. & ſpirit. nitr. dulc. quæ ſingula remedia vero neque *nimia copia*, neque magna & *diuturna frequentia* adhibenda ſunt: ad copioſos *pituitoſos* & mucidos humores *reſolvendos* adque ad faciliorem *excretionem* ſubeundam præparandos, conferunt partim prædicta *infuſa calida*, & *Salina*, partim ex ſquilla, vincetox. helen. petaſitid. aro Z. Z. Zedoar. gentian. rubr. & antiſcorbuticis ſubſtantiis parata medicamina, cum ſubjunctis congruis *laxantibus* & *diureticis* uſurpanda: quando *humores* perquam *tenues*, & ſimul *acres*, *ſalini*, *ſulphurei* ſunt, tunc per congrua intervalla proſunt *abſorbentia*, præcipue ex C. C. & Corall. rubr. & alb. uſualia, nec non decocta *avenacea*, hordeacea, *paſſulata*, mitius *acidulata* & ſimul *gelatinoſa*, oryza decocta, juſcula *gelatinoſa temperata*, (haud tamen valde *pinguia)* velut carnis vitulinæ, ut & remedia *nitroſa* cum *abſorbentibus* ſociata, Tinct. Corall. cum Tinct. Papav. rhæad. & ſpirit. nitr. dulc. aut oleo vitrioli dulc. herba acetoſæ cum paſſulis minorib. & avena excort. decocta: ad humores *pituitoſos* & ſufficienti *ſulphureo* principio deſtitutos, *rarefaciendos* & neceſſario principio *mobili* inſtruendos convenit. Eſſ. pimp. alb. Succini, maſtichis, myrrhæ, balſam peruvian. L. Saſſafr. angelicæ, galangæ cum Spir. C. C. miſcenda, aut Liqu. C. C. ſuccinat. cum Tinct. terr. foliat. tartari, & Spirit. Sal. ammoniac. aut *infuſa vinoſa* ex radicibus & herb. balſamicis conficienda, nec non *Pilulæ Stahlianæ*, ut & modicus uſus Sulphuris internus, velut fl. Sulphur. cum Spirit. Sal. ammoniac. ſuccin. & Spirit. nitr. dulc. vel pilulæ ex extractis angelic. galang. gent. rubr.

pimp.

pimp. alb. helen. cochlear. fumar. cent. min. ſcord. card. bened. beccabung. G. ammoniac. Galban. bdell. ſagapen. myrrh. juniper. agaric. trochiſc. extr. panchymag. quæ ſingula remedia partim *humores lentos* & craſſos mucidos *reſolvunt*, partim *mundificant* & temperata atque ſanitati & vitæ longiori *congrua craſi* inſtruunt: quæ ſubſidia, e penu *medica ſelecta, modice, refracta* doſi & *juſto ordine* interdum plus *præſervatorio*, quam *curatorio* ſcopo ordinari & adhiberi debent, ita tamen, ne *ſupra* indicatas regulas, *lenioris* & temperatioris *directorii*, in promovenda *Longævitate ex Medicina* violemus.

§. XIII.

Singulis prædictis auxiliis *ex Medicina* provenientibus, ad vitæ *prolongationem* idoneis & efficacibus, annumeramus interdum aſſumenda remedia *Vires erigentia*, quando eædem vel *enervatæ*, vel valde *oneratæ* ſunt; quæ tamen iterum non *nimis frequenter* obtrudenda ſunt, ne ab *incongruo* tali uſu natura, magis *torpeſcat* & in futurum *perpetuo* tali monitore & *excitatore* indigeat; *diſcrepant* vero iterum talia roborantia pro ſubjectorum *individuorum* & temperamentorum diverſitate; hinc non modo *univerſalia* nervina quandoque conducunt, ſed & nonnunquam *particularia* confortantia proſunt, velut *cephalica*, *ſtomachica* &c. prout videlicet tales partes interdum *ſingulari* roboratione indigent: quare aliquando *aromatica* ex cinnamomo, Caryophillis aromat, croco orient. nonnunquam herbæ *nervinæ* rorismar. baſilic. lavend. c. flor. herb. Serpill. menth. mari veri, ſalviæ, major. &c. præcipue *flor. naphæ* (qui cum Spirit. vini & vino malvatico in Tincturam converti poſſunt:) deinde *balſamica* velut balſ. Peruv. Maſtix, Succinum, calces nobili-

bilium metallorum, crocus auri, *gemmæ* præparatæ, quæ ſimul tenuem *abſorbentem* & *tonicam* virtutem habent, Tinct. auri cum vino generoſo parata, nec non Tincturæ martiales, flores nonnullorum metallorum cum Sale ammoniaco parati, porro ſpiritus volatiles modice aromatiſati & reſinoſi aut balſamici; balſami oleoſi præcipue pro uſu *externo*, in *temperatis* & frigidis corporibus etiam interno, *ſpiritus vegetabiles* ex nervinis herbis & floribus cum vino generoſo facti: *juſcula vinoſa*, aut alia juſcula gelatinoſa aromatiſata & ſimilia conveniunt, quæ *congruo modo* & *occaſionibus neceſſariis* adhiberi poſſunt: *Motuum* denique ratio habenda eſt, dum *excedentes* aut *fortiores* interdum *leniendi*, *temperandi* & *ſecure ſedandi* ſunt; hinc *gelatinoſa*, liquida mucilaginoſa, temperata *acidulata*, *nitroſa*, *abſorbentia*, *antiſpasmodica*, *paſſulata*, *crocata*, *cinnabarina*, *omiſſo* opio pro tali ſcopo, conducunt: aliquando motus *excitandi* ſunt, quo *vinum* bonum pertinet, nec non prædicta *nervina*, ut & convenientia *diaphoretica* & ſimilia; ſervato moderamine, ne *ultra modum* talia ſubſidia extendantur, ſed quo potius *pauca* directione medicus *naturam* ſublevet: Et in hoc *motuum* directorio magna *prudentia* impendenda eſt, quoniam *Longævitas* juſtum *motuum* proceſſum & decurſum involvit & *eſſentialiter* requirit: quo magis enim *hi motus offenduntur* eo magis ſanitas *deſtruitur*, & vita *abbreviatur*, hinc *optimus* certe ille nobis eſt medicus, qui ex foro medico *motibus* hiſce *bene* proſpicere poteſt: Plura hac occaſione addere haud lubet, dum ſuccincta commendatione & deductione nonnulla media & adminicula ex *medicina* provenientia, pro Longævitatis promotione annotare voluimus.

luimus. Divinam bonitatem, utpote fontem & naturalis & ſpiritualis vitæ humillime veneramur, quod præſentem laborem proſpero ſucceſſu beaverit quam devotiſſimis etiam imploramus precibus, ut benedictione perenni noſtros labores coronet & comitetur, quo ſalubris & exoptatus illis ſemper affulgeat

F I N I S.

Quis-

QUisquis ad egregios animo contendit honores,
Ingenii vires applicet ille ſui;
Ingenuas etenim didiciſſe fideliter artes
Non ſine præclaris laudibus eſſe ſinit,
Sed non excipiunt acceptas otia laudes,
Augetur potius ſemper honore labor.
TU virtute quidem nunc præmia digna capeſſis,
Praxeos aſt poſthac experieris onus.
Gratulor & reddit tua me quoque gloria lœtum;
Reddat longævos nunc Medicina tua.

In laudem Clariſſimi Dn.
Candidati hæc adjecit

PRÆSES.

